

Otázka: Německá klasická filozofie

Předmět: Základy společenských věd

Přidal(a): anonymní

- předkritické a kritické období - I.Kant, Fichte, Schelling
- Hegel - filozofie vývoje absolutní ideje, triády, názor na stát
- starohegelovci a mladohegelovci
- materialistické koncepce 19. - 20. století
- Feuerbach - antropologický materialismus
- marxismus - 3 směry vývoje

Německá klasická filozofie

Immanuel Kant

- 1724-1804, německé osvícenství, pod vlivem Descartese
- pochází z Königsbergu (Prusko) ⇒ Kaliningrad (Královec) - nikdy jej neopouští
- univerzitní profesor (metafyzika, přírodní vědy, logika, matematika)

1. období předkritické

- zabývá se především přírodními vědami
- teorie vzniku sluneční soustavy (⇒ Laplaceova teorie)
- Všeobecné dějiny přírody a teorie nebes

2. období kritické - od roku 1770

- 3 otázky ve filozofii - filozofie na ně má umět odpovědět
 - co mohu vědět? - gnozeologie, epistenologie
 - co mám činit? - etika (nejpodstatnější)
 - v co mohu doufat? - filozofie náboženství
- Kritika čistého rozumu
 - gnozeologie, existují dvě formy poznání
 - apriorní - předem dané, schopnost myslet, rozumové poznání (vliv Descartese, Leibnitze)
 - aposteriorní - dodatečně dané, smyslovost - receptivita
- Kritika praktického rozumu
 - etika (forma kategorického imperativu) ⇒ německý romantismus Schiller a Goethe
 - rozum
 - teoretický - poučky, zásady, ideje, tak to jest
 - praktický - tak máš jednat, imperativ - všeobecně daný
 - hypotetický
 - podmíněno vůlí jedince (podmíněný)
 - kategorický
 - nepodmíněný = etika, tři zásady etiky

1. "Jednej tak, aby maxima tvé vůle mohla platit jako princip všeobecného

zákonodárství.”

2. “Jednej tak, aby lidství v tobě bylo účelem, nikoliv prostředkem.”
3. zásada autonomie neboli povinnosti - vnitřní svobodné rozhodnutí člověka

- Kritika soudnosti (estetika)
 - transcendentní - přesah, nelze vše poznat ⇒ agnosticismus
 - transcendentální - před zkušeností, stav našeho vědomí
 - estetika
 - jevy - fenomény, ⇒ fenomenologie (19.stol.)
 - jevy jsou poznatelné, protože jsou v prostoru a čase ⇒ ukládají se do vědomí
 - můžeme je empiricky přijmout - poznat
 - synteticky apriorní a aposteriorní
 - věci o sobě - nepoznatelné, nelze empiricky ověřit, základy agnosticismu
 - “koperníkovský obrat”
 - doposud předmětem zkoumání pouze objekty ⇒ nyní subjekty
 - logika (vliv Aristotela)
 - analytika
 - analytické soudy
 - subjekt - predikát (predikát obsažen v subjektu)
 - pouze popisují skutečnost
 - syntetické soudy - rozšiřující soudy
 - dialektika
 - úloha rozumu, vývoj (⇒ Hegel)
 - tři základní ideje
 1. nesmrtelnost duše - psychologická
 2. svoboda - kosmologická
 3. nekonečnost Boha - teologická

- mají transcendentální idealitu, nemají empirickou realitu

3. pokritické období

- vědy, ⇒ vliv na romantismus, pozitivismus, fenomenologii
- kritizován iracionalisty (Nietzche)

Johann Gottlieb Fichte

- vliv Kanta
- Vědosloví

- filozofie činné stránky
- “Filozofii si volíme takovou, jací jsme sami.” - etika autonomie
- materialismus
 - sensualismus - objekt zkoumání - věci, pasivní stránka
- idealismus - představa věcí, myslící subjekt - Já, činná stránka
- vztah mezi materialismem a idealismem je iracionální

Friedrich W. Joseph Schelling

- žák Fichteho
- Systém transcendentálního idealismu
- idea polarity (filozofie polarity)
 - subjektivní ideový princip X objektivní hmotný svět
 - ⇒ sloučení ⇒ filozofie identity

⇒ přírodovědci (Purkyně, Humboldt)

Georg Wilhelm Friedrich Hegel

- žák Schellinga, objektivní idealista, pruský filozof

- zakladatel novodobé dialektiky - vývoj ve společnosti
 - chápán logicky (myšlení) i ontologicky (společnosti)
 - prostřednictvím úspěšného jedince (lest rozumu)
 - změna ve skocích (kvantita = kvalita = kvalita se později stává kvantitou)
 - světový duch vládne dějinami
- dialektická triáda
 - vývoj filozofie
 - teze - počátek myšlení, základ bytí
 - antiteze - částečná negace teze (pozitivní část zůstává)
 - syntéza - negace negace, zpochybnění toho, co jsme vyjádřili
- filozofická triáda - vývoj absolutní ideje
 - logika (teze)
 - absolutní idea ve stavu bytí pro sebe, abstraktní idea
 - filozofie přírody (antiteze)
 - stav jinobytí (absolutní idea se nevyvíjí)
 - filozofie ducha (syntéza)
 - rozvoj sebe sama, proces sebenalezení
 - objektivní - rodina, právo, dějiny filozofie
 - subjektivní - psychologie
 - absolutní - umění, filozofie, náboženství
 - absolutní idea
 - základ, čistá idea, pohyb neosobní
 - vývoj = změny ve skocích ⇒ stupňovitý vývoj

Díla

- Logika
- Fenomenologie ducha
- Dějiny filozofie

Pokračovatelé

- starohegelovci - rozšiřování myšlenek v oblasti náboženství, konzervativní
- mladohegelovci - radikální, kritika, odsouzení absolutní ideje, materialisté

Ludwig Feuerbach

- empirický antropologický materialismus (zaměřeno na člověka - 2 části duševní a tělesná)
- vliv Hegela, od 30 let mladohegelián
- Myšlenky o smrti a nesmrtelnosti
- Podstata křesťanství
- 1841, kritika náboženství
 - lidé si své bohy vytvořili - odpor k náboženství
 - egoistické důvodu (nikoliv láska k Bohu, ale k člověku)
 - potřeba se navrátit k smyslově konkrétnímu člověku
 - zakladatel Filozofického antropologismu
 - láska člověka k člověku je důležitější, než láska k bohu
 - ⇒ vliv na marxismus

19. století - dělení filozofie

- politika - pravice X levice (marxismus)
- noetika - racionalismus X irracionalismus
- ontologie - materialismus X idealismus

Marxisté

- eklektická (vybírání ze zdrojů)
 - německá klasická filozofie (Hegel - triády),
 - Feuerbach
 - anglická politická ekonomie
- Smith, Richardo, Mathus - teorie nadhodnoty
 - utopičtí socialisté
 - Fourier - výrobně-spotřební celky (falangy), výměnný obchod
 - Saint Simon - řízená plánovaná ekonomika, beztřídní společnost
 - Owen - vize továren, New Harmony (Anglie), Harmony Hall (USA)
 - znaky

- materialismus, monismus, eklekticismus
- optimistická ⇒ dokonalá společnost
- evolucionistická ⇒ dokonalá společnost (socialismus předstupněm komunismu)

představitelé:

Karl Marx

- 1818 - 1883, marxismus
- 1842 - redaktor Rheinoche Zeitung = Rýnské noviny - poté zakázány
- Paříž - Brusel - Londýn, Brusel - zárodek komunistické strany - 18 členů
- díla
 - Komunistický manifest
 - Kapitál - kritika vykořisťování
 - Ke kritice politické ekonomie

Bedřich Engels - dialektický materialismus

Vladimír I. Lenin - doplnění marxismu o leninismus

Josef V. Stalin - rozdělení marxismu - 2 části

- dialektický materialismus
 - vývoj myšlení, společnosti, vývoj v protikladech a skocích (Hegel)
 - zákony dialektické
 - zákon jednoty a boje protikladů
 - zákon přechodu kvantity v kvalitu ⇒ nová kvantita
 - zákon dvojí negace (Hegel)
 - historický materialismus
 - kritika kapitalistického výrobního způsobu
 - základna

- výrobní způsob
 - výrobní prostředky
 - vlastní kapitalisté
 - pracovní předměty (to, co vyrábíme)
 - pracovní prostředky (to, čím vyrábíme)
 - kapitalisté žijí na úkor dělníků
 - výrobní vztahy - v procesu výroby (rozdělování, směny, spotřeby)
- nadstavba
 - odrazem základny
 - společenské vědomí
 - filozofie, etika
 - náboženství
 - právní, politické vědomí
- politická ekonomie, vědecký komunismus

3 směry vývoje marxismu:

- socialistický marxismus
 - ČSSR - č.4 ústavy 1960, KSČ
- komunistický
 - Lenin, Stalin, SSSR do roku 1991
 - ideál do budoucna, beztřídní společnost, pouze jedna = dělnická
- neomarxismus
 - před 2. světovou válkou
 - prvky anarchismu, psychoanalýzy, existencialismus
 - rozpor s marx-leninským učením
 - Německo, Francie, 50.léta USA, Pražské jaro
 - 1923 - Frkfurktská škola kulturní kritiky
 - Erihh Fromm
 - "Mít nebo být"
 - přirozená forma existence - vlastnictví

- Marcus Habermas

Marxistická filozofie - zásadní nedostatky

- přeceňování ekonomické základny
- nad ní vědomí - odrazem ekonomiky - výrobní způsob
- nadstavba - politika, právo, psychologie, náboženství
- podceňována osobnost člověka - duchovní fenomén
- podceňována forma osobního vlastnictví
- špatná prognóza vývoje společnosti
- přeceňování plánovaného hospodářství
- cenzura - vznik samizdatu

Frankfurt. škola kulturní kritiky:

- Erich Fromm "Mít nebo-li být" - úloha vlastnictví x existence (vlastnin - přiroz.)
- Markus
- Habermas